

अस्य श्रीसप्तसप्तिकास्तोत्रस्य मार्कण्डेयः आद्यः श्री
 महात्म्यस्य देवता अनुष्टुप्प्रगत्य कंदोसिः ॐ ह्रीं क्लीं वा
 ज्ञशक्तिः भुक्तिमुक्तिमिदं अर्थं जये विनियोगः ॥ ॐ प्रथ
 मं चरित्रस्य वक्ष्यामि विष्णुः महाकाली देवता गायत्री कन्दः
 नंदजा शक्तिः सप्तदशिका विजयं अमिताभं महाकाली श्री

॥ वं ॥ त्वर्थप्रथमवरित्रजयेविनियोगः ॥ ॐ मध्यमचत्रस्यवि
॥ १ ॥ शुक्रसिंहालक्ष्मीदेवताउद्दिनककुंदः शार्कभरिश
क्तिः दुर्गावीजवायुस्तत्तुत्तमवरिस्यरुद्रशिवः महास
रस्वतीदेवताअनुष्टुप्कुंदः भीमाशक्तिः आमरीवीजस्त
यस्तत्तमहाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वतीप्रोत्यर्थस

॥ रामः ॥
॥ ५ ॥

ममतिकालोत्रजयेविनियोगः ॥ ॐ नमश्चिन्ति कोये
तपस्यंतमहात्मानं मार्कंडेयमहामुनिं ॥ वाससीष्याम
हान्तेजोजैमुनिययप्रिच्छतः ॥ श्रीमार्कंडेयउवाच ॥
सावर्णिः सूर्यतपोयोमनुः कथ्यतेष्टमः ॥ निशामय
तदुत्पत्तिविस्तराद्गुदतोममः ॥ ५ ॥ महामायातुभावेन

॥ १ ॥ यथाभन्वन्नराधियः ॥ सवभूवमहाभागसावर्गिस्तन

॥ २ ॥ योरवे ॥ २ ॥ स्वार्गेविषन्तोरध्वंवेत्रवशसमुद्रव ॥ सु
रथोनामराजाभूत्समस्तेक्षितिमंजले ॥ ३ ॥ तस्ययात्न
यतःसम्यक्प्रजाःपुत्रानिवोरसान् ॥ बभूवुःशत्रवोः ॥ राम
भूयाःकोलाविध्वंसिनस्तदा ॥ ४ ॥ तस्यैतैरभवद्युद्ध ॥ २ ॥

मतीप्रवल्दंतिनः ॥ न्येनैरयिमैतेयुद्धकोलाविध्वंसि
भिर्जीत ॥ ५ ॥ ततःस्वप्नमायातोनिजदेशाधिपामवे
त् ॥ आक्रान्तःसमहाभागस्तैस्तदाप्रवल्तारिभिः ॥ ६ ॥
अमात्यैर्बलिभिर्दुष्टैर्दुर्वत्स्यदुरात्मभिः ॥ कोषोवल्नः
वायहन्तन्त्रयिस्वपुरेत्ततः ॥ ७ ॥ ततोमृगयाव्याजेनह

व

॥ वं० ॥ तः स्वाम्यः सभूपतिः ॥ एकाकी हयमारुह्य जगाम गहनं
॥ ३ ॥ वनं ॥ ८ ॥ सतत्राश्रममद्राक्षीद्वीजवैश्यमेधसः ॥ प्रज्ञान
स्वापराकीर्णमुनिशिष्यो यत्रोशितः ॥ ९ ॥ ततस्थो कंचि
त्सकालावमुनिना तेन सत्कृतः ॥ ईदृशचेतस्य विवरस्तः ॥ रामः ॥
स्मिन्मुनिवराश्रमे ॥ १० ॥ सोऽचितयत्तदा तत्र मम त्वा ॥ ३ ॥

कृष्टचेतनः ॥ मम पूर्वैः पालितं पूर्वमया हि नं पुरा हि
तत् ॥ ११ ॥ मद्रूपैस्ते रसवृद्धमनः पाल्यते न वा ॥ न जाने
सप्रधानो मे श्वरहस्ती मदा मुदः ॥ १२ ॥ मम वैरिवशाया
तः कान्भोगानुपलप्य ॥ ये ममानुगतानि त्यक्त्वा सादध
नमोजने ॥ १३ ॥ अनुवृत्तिं कुर्वन्ते द्यकुर्वन्त्यमहो भूताः ॥

॥ वी० ॥ असम्यग्व्ययशीलेभ्यः कुर्वद्भिः सततं व्ययं ॥ १४ ॥ संवितः
॥ ४ ॥ सोऽतिदुःखेन क्षयं कोशो गमिष्यति ॥ एतच्चान्यच्च सततं
चित्तं यामास पार्थिव ॥ १५ ॥ नत्र विप्राश्च माभ्यामेवैश्वर्यमे
कं ददर्श स ॥ स पृष्ठस्तेन कुरु च मोहे तु चागमने वक्रः ॥ रामः ॥
॥ १६ ॥ स शोक ईव कस्मात्तु दुर्मना ईव तक्षसे ॥ ईया ॥ ४ ॥

कर्णवचस्तस्य भूयतेः प्रणयोदितं ॥ १७ ॥ प्रत्युवाच स
तं वैश्यः प्रपन्ना वनजो नृप ॥ वैश्य उवाच ॥ समाधिर्नो
भैवैश्या ह मुत्पन्नो धनिनां कुले ॥ पुत्रदोर्निरस्तश्च
धनलोभादसाधुभिः ॥ १८ ॥ वीहीनः स्वर्जने दारो पुत्रे
रादाय मे धनं ॥ वनमभ्यागतो दुःखो निरस्तश्चाप्रबधु

॥ व ॥ सोहं न वेदिषु चाराणां कुशला कुशलात्मिका ॥ **॥ ५ ॥**
 स्वजनानां दोषाणां वाचसंस्थितः ॥ २१ ॥ किंचुनेषां गृहे
 क्षेमं मध्येमं किंचुसां प्रतः ॥ कथं नो किंचुसदृता दुर्ह
 ताः किंचुमेसुताः ॥ २२ ॥ **सजो वाच ॥** ये निरस्तोभः ॥ रामः
 वास्तुधेः पुत्रदारादिभीर्द्विनेः ॥ तेषु किं भवतस्त्रहम ॥

नुवध्वातिमानसं ॥ २३ ॥ **वैश्य उवाच ॥** पूर्वमेतद्यथा प्रा
 ह भवानस्मदुतं वचः ॥ किं करोमि न वध्वातिममनिष्ठुर
 तां मम ॥ २४ ॥ **येः संत्यज्या यत्तस्त्रेहं धनं लुब्धे निर्गच्छ**
तः ॥ पतिस्वजनहार्दवहादि ते ये वमेमनः ॥ २५ ॥ **कि**
मेतच्चाभिजानामि जानापि महाने ॥ यत्समप्रवशां चितं

॥ वं० ॥ विगुणोऽपि वंदुषु ॥ २६ ॥ तेषां कृते मे निष्वासो दोर्मः
॥ ६ ॥ न स्पृशे जायते ॥ करोमि किं यन्न मुनेष्वप्रीतिषु निदुः
॥ २७ ॥ मार्कटो य उवाच ॥ ततः सौ सहितो विप्रतनु
निसमुपस्थितो ॥ समाधिर्नाम वैश्यासौ स च यार्थिव ॥ राम ॥
स तम ॥ २८ ॥ कृत्वा तु नो यथान्यायं यथाहं ते न संदि ॥ ६ ॥

दं ॥ उपविष्टो कथा काश्चिच्च कर्तुर्वैश्ययार्थिवो ॥ २९ ॥
॥ राजोवाच ॥ भगवंस्त्वामहं प्रष्टुमिच्छाम्येकं वदस्व तत् ॥ ३० ॥
स्वाययं मे मनसः स्वविज्ञाय ततां विना ॥ ३० ॥ मम त्वंगतरा
ज्यस्य राज्यांगेष्वखिलेष्वपि ॥ जानतोऽपि यथा जस्य कि
मेतन्मुनि स तम ॥ ३१ ॥ अथ वनि कृतः पुनरेदोर्भृत्यैः

॥ व० ॥ सत्थोजित ॥ स्वर्जनेन वसंत्यक्तस्तेषु हार्दिर्नैवाप्यति ॥
॥ ७ ॥ एवमेव तथा हं वद्वावप्यत्यंतः दुर्विनी ॥ दृष्टदोषेयिवि
षये ममत्वाद्दृष्टमानसो ॥ ३३ ॥ तत्किमेतन्महाभाग य
न्मोहो ज्ञानिनोऽपि ॥ ममास्य च मवत्येषां विवेकां धृत्य ॥ रामः ॥
मूर्छता ॥ ३४ ॥ कृषिरुवाच ॥ ज्ञानमस्ति समस्तस्य जन्तो ॥ ७ ॥

विषयगोचरे ॥ विषयश्च महाभाग ज्ञानिष्वेव पृथक् पृथक्
कः ॥ ३५ ॥ दिवांधाः प्राणिनः केचिद्वात्रावंधास्तथाप्ये
॥ केचिद्दिवास्तथा रात्रौ प्राणिनस्तु न्यदृष्टयः ॥ ३६ ॥
ज्ञानिनो मनुजाः सत्यं किं नृतेन हि केवलं ॥ यतो हि ज्ञा
निन सर्वथ श्रयश्चिन्मृगादयः ॥ ३७ ॥ ज्ञानं वतन्मनुष्या

॥ वी० ॥ गायतेषां मृगययसिगां ॥ मनुष्याणां वयतेषां तुल्यम
॥ ८ ॥ न्यतेषां भयो ॥ ३८ ॥ शोनेयिसतियत्रेये तान्यतगान्साव
वं वुषु ॥ कशामोक्षादतान्मोहापी अमानानयी शुधा
॥ ३९ ॥ मानुषामनुजाव्याद्यसमिन्नायाः सुतान्प्रति ॥ रामः ॥
॥ लोभात्प्रसुपकारायनचेतान्किं नयत्यति ॥ ४० ॥ न ॥ ८ ॥

थापिममतावर्तमोहवर्तनियानिता ॥ महामायाप्रभावे
नसंसारस्थितिकारिणा ॥ ४१ ॥ मन्त्रात्रविस्मयः कार्यो
योगनिद्राजगज्यतेः ॥ महामायाहरेष्वेषानयासंमो
ह्यतेजगत् ॥ ४२ ॥ तानि नामपि चेतानि सदेवी भगवहि
सा ॥ वत्तादाहृष्यमोहाय महामायाप्रयच्छति ॥ ४३ ॥

॥५॥

॥६॥

तथा संविष्टं ज्योतिर्विश्वं जगदेव च गवरां सेवा प्रसन्नाव
रदान्तरां भवति मुक्तये ॥४४॥ सा विद्या परमा मुक्तेर्हेतु
भूता सनातनि ॥ संसारं घहेतुश्चैव सर्वेश्वरेश्वरी ॥
४५॥ राजो वाच ॥ भगवन्काहि सा देवी महामायेति यां ॥ राम ॥
भवान् ॥ ध्वनीति कथमुत्पन्ना सा कर्माभ्याश्च किं द्विज ॥ २ ॥

॥४६॥ यत्प्रभावाच्च सा देवी यत्स्वरूपा यदुद्भवा ॥ तत्स
र्वं श्रोतुमिच्छामि त्वत्तो वक्ष्यसि विदां वरः ॥ कृषिरूपा च ॥
नित्येव सा जगत्पूरिषा स्यात्सर्वमिदं तत् ॥ तथा यत्त
त्समुत्पत्तिर्विदुर्धा श्रूयतां मम ॥४७॥ देवानां कार्याणि
क्षयमाविर्भवन्ति सा यदा ॥ उत्पन्नेति तदा लोके सानि

॥ वं० ॥

॥ १० ॥

न्याप्यभिधीयते ॥ ४२ ॥ योगनिद्रायदाविष्णुर्जगत्प

कार्गविक्रते ॥ आसीर्यशेषमभजत्कल्यांतेभगवां

प्रभु ॥ ५० ॥ तदा द्वावसुरौ चोरो विष्णोर्नोमधुकेटभौ

॥ विष्णु कर्णमलोद्भूतो हं तु ब्रह्माणामुद्यतो ॥ ५१ ॥ स ॥ यमः ॥

नाभिकमलेविष्णोः स्थितो ब्रह्मा प्रजापतिः ॥ दृष्ट्वा ता ॥ १० ॥

वसुरौ चोग्रौ प्रसुप्तं च जनार्दन ॥ ५२ ॥ तुल्यवयोर्गनिद्रौ

नोमकाग्रहृदयस्थितः ॥ विबोधनार्थाय हरे हरिनेत्रक

तालया ॥ ५३ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ विश्वेश्वरी जगद्धात्री स्थिति

संहारकारिणी ॥ स्तोमिनिद्रां भगवती ॥ विष्णोर्नोमधुकेटभौ

सः ॥ ५४ ॥ त्वं स्वाहा त्वं स्वधा त्वं हि वयं द्वारस्वरात्मिका

॥ ८० ॥

॥ ११ ॥

स्वधा त्वमक्षरे नित्यो विधा मात्रा मि का स्थिता ॥ ५५ ॥

अर्द्धमात्रा स्थिता नित्या या नुच्चार्य विरोधतः ॥ त्वमे

वसंध्या सा विवि त्वं देवी जननी यरा ॥ ५६ ॥ त्वये तद्वा

यते विश्वं त्वये तत्सृज्यते जगत् ॥ त्वये तत्पात्यते दे

वी त्वमस्यते च सर्वदा ॥ ५७ ॥ विस्तृष्टोऽस्ति हिरु पा त्वस्थि

॥ रामः ॥

॥ ११ ॥

तिरुपा वया लेने ॥ तथा संहतिरुपा ते जगतोऽस्य जग

न्मये ॥ ५७ ॥ महाविश्वामाहामाया महामेधामहास्मृती

॥ महामोहा भगवती महादेवी महासुरी ॥ ५८ ॥ प्रकृति

त्वं च सर्वस्य गुणा त्रयविभाविनी ॥ कालरात्री महारा

त्री मोह रात्रि च दारुणा ॥ ६० ॥ त्वं श्री त्वमीश्वरी त्वं

॥ १० ॥

॥ १२ ॥

हीस्त्वबुद्धिर्बोधनक्षरा ॥ लज्जायुष्टि तथा तुष्टिस्त्व

शान्तिः शान्तिरेव ॥ ६१ ॥ रवद्धिनी श्रुतिनी चोरागदी

नी चक्रणी तथा ॥ शरिणी वायिनी वागाभुञ्जिपरि

घयुधा ॥ ६२ ॥ सौम्यासौम्यतराशेषसौम्यभ्यस्त्वतिसु ॥ रामः ॥

दरी ॥ परा पराशा परमात्ममेव परमेश्वरी ॥ ६३ ॥ यच्च ॥ १२ ॥

किं विचि विदुस्तु सदसदाखित्वात्मिके ॥ नम्य सर्वस्य

या शक्तिः सा त्वं किं नृयसेतदा ॥ ६४ ॥ यया त्वया जगत्

सृष्टा जगत्प्राप्तियो जगत् ॥ सोयिनिद्रावशं नीतः क

त्वास्तानुमिहेश्वरः ॥ ६५ ॥ विष्णुः शरीरग्रहणमहमी

शान एव च ॥ कारितास्तेयतो नत्वा कस्तानु शक्तिमा

॥ ८० ॥ भवेत् ॥ दद्यात् ॥ सात्वमिदं प्रभावेः स्वरुदोरेः देवि संस्तु
॥ १३ ॥ ताः ॥ मोहयेतो दुःखधर्षावसुरो मधुकेटभो ॥ ८१ ॥ प्र
बोधवज्रगः स्वामिनी यतामस्युतो त्वद्यु ॥ बोधश्चक्रि
यतामस्य हंतुमेतो महासुरो ॥ ८२ ॥ कृषिरुवाच ॥ ॥ रामः ॥
एवं श्रुत्वा तदा देवि तामसीत च वेधसा ॥ विष्णोः प्रवो ॥ १३ ॥

धनार्थाय निहंतुं मधुकेटभो ॥ ८३ ॥ निवास्य नासिका
बाहू हृदये भ्यस्तथोरस ॥ निर्गम्य दर्शितस्तस्यो ब्रह्म
शाख्यं तज्जन्मनः ॥ ९० ॥ उत्तस्थो च जगन्नाथस्तयामु
क्तो जनार्दनः ॥ एकारो विहितायना तनूः सदृशो च
तो ॥ ९१ ॥ मधुकेटभो दुःखमानावती वीर्ययशस्करो

॥ व० ॥ को धरते क्षणावतुं ब्रह्मणा जनि तोद्यमो ॥ १२ ॥ समु
॥ १४ ॥ स्थायत तस्माभ्या युयुधे भगवान्दृश ॥ यं च वर्ष सह
स्त्राणि वा दुष्टदुराणा विभुः ॥ १३ ॥ तावत्पतिवलो नम
तो महामाया विमोहि तो ॥ उक्तं तो वरं स्मृतो विभु ॥ रामः ॥
तामिति केशव ॥ १४ ॥ श्री भगवानुवाच ॥ वचि ता ॥ १४ ॥

भ्यामिति तदा सर्वपायो मयं जगत् ॥ विलोक्य ताभ्यां ग
दितो भगवां कर्म लेशणाः ॥ १६ ॥ प्रीतो स्वस्तव्युद्धेन
श्लाघ्यस्त्वमृत्पुत्रा वयोः ॥ आवां जहि नयत्रो विभु लि
लेन परितुता ॥ १७ ॥ क्षयिस्त्वा च ॥ तस्यैत्युत्को भगव
ता शख चक गद्यभृता ॥ कृत्वा च के रा वै किं जघने

॥ ३० ॥ शिरसीतयो ॥ ७८ ॥ एवं मे वा स मु त्पन्ना ब्रह्मणा संस्तु
॥ २५ ॥ नास्वयं ॥ प्रभावमस्मि देवास्तुभ्यः शृणु वदामि ते ॥ ७९ ॥
॥ ॥ इति श्रीमार्कंडेयपुराणोत्तमोऽर्धोऽंशोऽष्टमोऽध्यायः ॥ ॥ रुषिरु ॥ रामः ॥
वीमाहात्म्यमधुकेटवधः प्रथमोऽध्यायः ॥ ॥ रुषिरु ॥ रामः ॥
वच ॥ देवास्तुभ्यः शृणु वदामि ते ॥ ॥ रुषिरु ॥ रामः ॥

निमंत्रयामास सर्वमेवमिदं शुभं ॥ ५ ॥ सो वं वै वंडिका
यास्तु तच्च गृहं च कारतः ॥ समाप्तायं सुपुराणं न तां य
था वं निमंत्रणा ॥ ६ ॥ सोऽपि द्यौममवाप्नोति सर्वमे
वनसंशय ॥ कृष्णायां वाचतुर्दश्यामष्टम्यां वा समा
हितं ॥ ७ ॥ तद्यतिप्रतिष्ठाति नान्यथेवाप्रसिः

॥ वं० ॥ ध्याति ॥ ईशं रुपेण कीलेन महादेवेन कीलितं ॥ ८ ॥

॥ १६ ॥ यो निःकिल्बिषा विधायै नानि त्वं जयति स स्फुटं ॥ स सि
द्धः स गणाः सोऽपि गर्वैर्वा जायते वने ॥ ९ ॥ न चैवाप्यु
त सत्यं भयं कायिन जायते ॥ नात्यस्य वशं या ॥ रामः ॥
तिष्ठते मोक्षमवाप्नुयात् ॥ १० ॥ ज्ञात्वा प्रारभ्य कु ॥ १६ ॥

वीतश्रद्धावागो विनश्यति ॥ ततो ज्ञात्वा विसंपन्नमिदं
प्रारभ्यते बुधैः ॥ ११ ॥ सोऽभागादीन् यत्किंचिदृश्य
ते त्वत्न जायते ॥ तत्सर्वं त्वत्प्रसादेन तेन जायते मिदं
ननु ॥ १२ ॥ शनैस्तु जयमानास्मिन्लोत्रे संपत्तिरुच्च
कैः ॥ भवत्येव स मया पितरः प्रारभ्य मेव ततः ॥ १३ ॥

